

Міністерство освіти і науки України
Національний університет "Острозька академія" (Острог, Україна)
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана
(Київ, Україна)
Державний податковий університет (Ірпінь, Україна)
Львівський національний університет імені Івана Франка (Львів, Україна)
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН України (Київ, Україна)
Академія прикладних наук ім. Юзефа Голуховського
(Островець Свентокшиський, Республіка Польща)
Університет Яна Кохановського у Кельце (Кельце, Республіка Польща)
Клайпедським Державним Університетом Прикладних Наук
(Клайпеда, Республіка Литва)
Вищий навчальний заклад Клайпедський державний коледж
(Клайпеда, Республіка Литва)
WSHIU Академії прикладних наук (Познань, Республіка Польща)

Збірник наукових тез
**ФІНАНСОВА СИСТЕМА КРАЇНИ:
ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ**

МАТЕРІАЛИ XI МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

16 травня 2025 р.

Острог
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2025

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

УДК: 657

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

О. В. Коба,

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка», ev_pntu@ukr.net*

Обсяги електронної комерції в Україні з кожним роком зростають, що обумовлено як об'єктивним розвитком інформаційних технологій, так і суб'єктивними факторами на кшталт: міграції населення під час війни, обмеженого доступу до торговельних майданчиків через ведення бойових дій, міркувань безпеки. Як свідчать дані [1], 24 лютого 2022 року онлайн-магазини в середньому втратили 82,7 % звернень, а за перший тиждень війни – майже увесь дохід (його падіння в середньому досягло 92 %). Проте, вже з березня 2022 року кількість звернень покупців і доходи електронної комерції почали зростати і на кінець травня продажі окремих категорій товарів відбувалися на рівні довоєнного періоду (зоотовари, косметика, господарські та гігієнічні товари), така тенденція спостерігається і надалі. У зв'язку з цим все більше суб'єктів господарювання в Україні запроваджують в своїй діяльності електронну комерцію, стикаючись при цьому з певними неврегульованими законодавством проблемними моментами щодо організації її обліково-аналітичного забезпечення, що актуалізує дослідження в даному напрямку.

В операціях з електронної комерції залежно від виду онлайн-майданчику, який використовується (власний чи ні) беруть участь продавець, покупець і постачальник послуг в інформаційній сфері (власник онлайн-майданчику).

Для здійснення операцій згідно Закону України «Про електронну комерцію» [2] між продавцем і покупцем при укладається

електронний договір, згідно з яким продавець надає прямий і простий доступ до інформації про себе, товари, що пропонуються, способи їх оплати і доставки, а також оперативно підтверджує замовлення, а покупець – надає інформацію про себе, ідентифікується в інформаційній системі, підтверджує дані електронним підписом. Під час формування замовлення покупець обирає спосіб доставки (отримання товару в магазині (складі, офісі); доставка кур'єром в обумовлене покупцем місце) та спосіб оплати (розрахунок готівкою в офісі продавця або при передачі товарів кур'єром; безготівковий переказ коштів на рахунок продавця; оплата з банківською платіжною картою через платіжний термінал у кур'єра, в відділенні транспортної компанії або на сайті Інтернет-магазину через фінансових посередників (Portmone.com, Web Money, Ptivat24, PayPaS, тощо), електронні гроші).

Всі операції електронної комерції повинні підлягати обліку, оподаткуванню і контролю.

Бухгалтерський облік операцій з електронної комерції передбачає відображення: витрат на створення та функціонування Інтернет-магазину та розрахунків із покупцями. Витрати на створення Інтернет-магазину відображаються в обліку продавця в порядку, наведеному в таблиці 1. Для документального оформлення цих операцій складається «Акта введення в господарський оборот об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів». Протягом використання підприємство нараховує амортизацію Інтернет-магазину прямолінійним методом. Відображення розрахунків з покупцями (таблиця 2) залежить від їх виду та способів здійснення доставки товарів.

Таблиця 1

Кореспонденції рахунків з обліку витрат на створення Інтернет-магазину

№ за/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
При створенні Інтернет-магазину підрядним способом			
1	Проведено попередню оплату за розробку Інтернет-магазину	371	311
2	Відображено податковий кредит	641	644
3	Відображені витрати на розробку сайту	154	631

Продовження таблиці 1

4	Списано податковий кредит	644	631
5	Проведено взаємозалік заборгованостей	631	371
6	Перераховано кошти за реєстрацію доменного імені на рік	371	311
7	Одержано послуги з реєстрації доменного імені	154	631
8	Проведено взаємозалік заборгованостей	631	371
9	Перераховано кошти за хостінг на рік	371	311
10	Одержано послуги хостінгу на рік	154	631
11	Проведено взаємозалік заборгованостей	631	371
12	Введено в експлуатацію Інтернет-магазин	125	154
13	Нараховано амортизацію у місяці, наступному за місяцем надходження	93	133
При створенні Інтернет-магазину господарським способом			
1	Нараховано заробітну плату працівникам підприємства за розробку Інтернет-магазину	154	66
2	Нараховано ЄСВ	154	65
3	Витрачено МШП (канцтовари, флеш карти)	154	22
4	Нараховано амортизацію комп'ютера	154	131
5	Перераховано кошти за реєстрацію доменного імені на рік	371	311
6	Одержано послуги з реєстрації доменного імені	154	631
7	Проведено взаємозалік заборгованостей	631	371
8	Перераховано кошти за хостінг на рік	371	311
9	Одержано послуги хостінгу на рік	154	631
10	Проведено взаємозалік заборгованостей	631	371
11	Введено в експлуатацію Інтернет-магазин	125	154
12	Нараховано амортизацію у місяці, наступному за місяцем надходження	93	133

Таблиця 2

Кореспонденції рахунків з обліку розрахунків з покупцями і замовниками

№ за/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
При реалізації з оплатою готівкою кур'єру продавця			
1	Передано замовлення кур'єру	287	281
2	Внесено кур'єром готівку, одержану від покупця, в касу	30	70

Продовження таблиці 2

3	Відображено податкове зобов'язання	70	641
4	Списано собівартість реалізованих товарів	90	287
5	Нараховано заробітну плату кур'єру	93	66
6	Нараховано ЄСВ	93	65
7	Списано витрати на фінансовий результат: – витрати на збут; – собівартість товару	79 79	93 90
8	Списано доходи на фінансовий результат	70	79
При реалізації з оплатою готівкою кур'єру сторонньої установи			
1	Передано замовлення кур'єру	287	281
2	Відображено витрати за кур'єрські послуги	93	68
3	Відображено податковий кредит	641	68
4	Одержано звіт від кур'єра	36	70
5	Відображено податкове зобов'язання	70	641
6	Одержано плату за товар	30	36
7	Списано витрати на фінансовий результат: – витрати на збут; – собівартість товару	79 79	93 90
8	Списано доходи на фінансовий результат	70	79
При реалізації з оплатою готівкою в офісі продавця			
1	Одержано готівку від покупця	30	681
2	Відображено податкове зобов'язання	643	641
3	Передано замовлення покупцю	36	70
4	Відображено податкове зобов'язання	70	643
5	Проведено взаємозалік заборгованостей	681	36
6	Списано на фінансовий результат собівартість товару	79	90
7	Списано доходи на фінансовий результат	70	79
При реалізації з безготівковою оплатою на рахунок продавця			
1	Одержано оплату від покупця	31	681
2	Відображено податкове зобов'язання	643	641
3	Відправлено замовлення покупцю	36	70
4	Відображено податкове зобов'язання	70	643
5	Проведено взаємозалік заборгованостей	681	36
6	Списано на фінансовий результат собівартість товару	79	90
7	Списано доходи на фінансовий результат	70	79
При реалізації з оплатою електронними грошима			
1	Одержано оплату від покупця	31	681

Продовження таблиці 2

2	Відображено податкове зобов'язання	643	641
3	Відправлено замовлення покупцю	36	70
4	Відображено податкове зобов'язання	70	643
5	Проведено взаємозалік заборгованостей	681	36
6	Списано на фінансовий результат собівартість товару	79	90
7	Списано доходи на фінансовий результат	70	79

Розрахунки за товари, послуги, реалізовані онлайн, згідно законодавству здійснюються із застосуванням РРО. Розрахункові документи передаються покупцеві. У разі, коли в пункті видачі товару приймається оплата готівкою або платіжною картою через POS-термінал, обов'язково видається фіскальний чек. Продавець може використовувати касовий апарат чи фіскальний реєстратор відповідно до масштабів пункту і типу автоматизації продажу. Якщо товари доставляються кур'єром, для проведення оплати готівкою він повинен мати портативний касовий апарат або мобільний фіскальний реєстратор. У разі оплати за товар покупцем у відділенні банку на рахунок продавця, РРО не потрібен. Якщо розрахунки відбуваються за допомогою платіжних карт Visa і Master Card, РРО не використовується [3].

Для забезпечення якісного обліку і контролю за здійсненням операцій електронної комерції на підприємстві доцільно застосовувати Відомість аналітичного обліку руху товарів, реалізованих в режимі онлайн (таблиця 3).

Таблиця 3

**Відомість аналітичного обліку руху товарів,
реалізованих в режимі онлайн**

№ замовлення (договору)	Інформація про покупку (назва, контакти, реквізити)	Дата оформлення замовлення	Зміст замовлення	Вартість, грн.	Програма лояльності				Вартість з урахуванням бонусів, грн.	Спосіб оплати	Спосіб доставки	Дата оплати	Дата відправки
					постійний клієнт	акційна пропозиція	рейтинг за відгуки	швидкість оплати					

Застосування такої відомості сприятиме забезпеченню належного обліково-аналітичного забезпечення електронної комерції на підприємстві та дозволить здійснювати заходи системного моніторингу за проведеними операціями.

Література:

1. E-commerce worldwide – statistics & facts. URL: <https://www.statista.com/topics/871/online-shopping/#topicOverview> (дата звернення: 29.04.2025).

2. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 03 вересня 2015 р. № 675-VIII / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 29.04.2025).

3. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 6 липня 1995 року № 265/95-ВР / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 29.04.2025).